

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 14.10.2009
KOM(2009) 534 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Kosovon* Eurooppa-perspektiivin toteuttaminen

* Siten kuin Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244 on määritelty.

1. TIEDONANNON TARKOITUS

Komissio ilmoitti vuoden 2008 laajentumisstrategiassa aikovansa esittää Kosovoa¹ koskevan toteutettavuustutkimuksen. Neuvosto ilmoitti joulukuussa 2008 pitävänsä tervetulleena komission ehdotusta esittää tutkimus keinoista, joilla Kosovon poliittista ja sosioekonomista kehitystä voitaisiin vauhdittaa. Se korosti EU:n valmiutta antaa apua Kosovon taloudellisessa ja poliittisessa kehittämisessä selkeän Eurooppa-perspektiivin kautta alueen Eurooppa-perspektiivin mukaisesti.

Komissio antoi Kosovoa koskevan tiedonannon² huhtikuussa 2005. Se on säännöllisesti tiedottanut EU:n jäsenvaltioille Kosovon kehityksestä. Tässä tiedonannossa on tarkoitus kertoa sittemmin tapahtuneesta kehityksestä, määrittää haasteet, joita Kosovolla on edessään Eurooppaan johtavalla tiellä, vahvistaa toimet, joita sen olisi toteutettava vastatakseen näihin haasteisiin, ja ehdottaa yhteisön välineitä, joilla Kosovoa voidaan auttaa vauhdittamaan poliittista ja sosioekonomista kehitystään. Koska Kosovolla ja muilla Länsi-Balkanin mailla on yhteinen Eurooppa-perspektiivi, on erityisen tärkeää, että alueellinen konteksti otetaan huomioon. Kosovon on pysyttävä mukana kehitystyössä, jota alueella tehdään talouskasvun edistämiseksi ja poliittisen vakauden vaalimiseksi. Se on sekä Kosovon että muiden Länsi-Balkanin maiden samoin kuin koko Euroopan unionin etujen mukaista.

Kosovo julistautui itsenäiseksi 17. helmikuuta 2008. Tähän mennessä 62 maata on tunnustanut Kosovon itsenäisyyden. Kosovo on hyväksynyt myös perustuslain, joka perustuu kokonaisuvaltaiseen ehdotukseen Kosovon asemasta tehtäväksi päätökseksi. Kansainvälinen siviiliedustaja valvoo ehdotuksen täytäntöönpanoa³.

Yhdistyneiden Kansakuntien Kosovon-siviilioperaation (UNMIK) mandaattia on muutettu. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa 1244/99 sovelletaan edelleen. UNMIK:n tehtäviin kuuluvat seuranta ja raportointi, Kosovon ulkoisen edustuksen ja Pristinan ja Belgradin välisen vuoropuhelun helpottaminen sekä Kosovon serbienemmistöisiä alueita koskeviin käytännön kysymyksiin liittyvät tehtävät⁴.

Kansainvälinen tuomioistuin laatii YK:n yleiskokouksen pyynnöstä lausuntoa siitä, onko Kosovon itsenäisyysjulistus kansainvälisen oikeuden mukainen. Tuomioistuimen odotetaan antavan lausuntonsa vuonna 2010.

2. EU:N SITOUKSET KOSOVOLLE

EU:n jäsenvaltiot päättävät itse suhteistaan Kosovoon kansallisten käytäntöjensä ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti. EU:n jäsenvaltioista 22 on tunnustanut Kosovon itsenäisyyden. Vaikka Kosovon asemasta ei ole yhteistä kantaa, se ei kuitenkaan estä EU:ta antamasta Kosovolle merkittäviä sitoumuksia.

¹ Siten kuin Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244 on määritelty.

² *Kosovon tulevaisuus Euroopassa* – KOM(2005) 156, 20.4.2005.

³ Siviiliedustaja raportoi Kosovon kansainväliselle ohjausryhmälle (ISG).

⁴ YK:n pääsihteerin raportti turvallisuusneuvoston jäsenille 12. kesäkuuta 2008 Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisesta hallinnosta Kosovossa (UNMIK).

EU on nimittänyt EU:n erityisedustajan⁵ neuvomaan ja tukemaan Kosovon poliittisessa prosessissa ja varmistamaan EU:n toiminnan johdonmukaisuuden. Kosovossa on käynnissä EU:n tähän mennessä laajin Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alainen siviilioperaatio⁶. EULEX valvoo, ohjaa ja neuvoo Kosovoa muun muassa poliisia, oikeuslaitosta ja tullia koskevissa oikeusvaltioasioissa ja sillä on tiettyjä toimeenpanotehtäviä.

Kosovo osallistuu Länsi-Balkania koskevaan EU:n vakautus- ja assosiaatioprosessiin. Maaliskuussa 2007 perustettiin vakautus- ja assosiaatioprosessin tehostetun seurantamekanismin rakenteet. Ne antavat mahdollisuuden säännölliseen vuoropuheluun innovoinnista, sisämarkkinoista, hyvästä hallintotavasta, maataloudesta, taloudesta ja infrastruktuurista. EU on asettanut Eurooppa-kumppanuudessa 18. helmikuuta 2008⁷ Kosovolle ensisijaiset uudistustavoitteet.

Komissio järjesti heinäkuussa 2008 avunantajien kokouksen, jossa tehtiin 1,2 miljardin euron rahoitussitoumukset. Sitoumuksista yli 500 miljoonaa euroa tulee yhteisön talousarviosta. EU ja sen jäsenvaltiot tekivät lähes 800 miljoonan euron rahoitussitoumukset. Kosovo saa edelleen EY:n taloudellista apua liittymistä valmistelevalta tukivälineestä (IPA), CARDS-ohjelmasta⁸, vakautusvälineestä ja muista aloitteista. Länsi-Balkanin maille voidaan edelleen myöntää makrotaloudellista apua.

3. KOSOVIDEN ETENEMINEN KOHTI EUROOPPAA

Komissio keskittyi vuonna 2005 antamassaan tiedonannossa *Kosovon tulevaisuus Euroopassa* Kosovon taloudelliseen kehitykseen, instituutioiden kehittämiseen ja alueellisiin kysymyksiin. Kosovo on edistynyt vuoden 2005 jälkeen näissä kysymyksissä jonkin verran, mutta jäljellä on suuria haasteita.

Vuoden 2006 jälkeen annetuissa komission määräaikauskertomuksissa vahvistetaan, että Kosovo on lähentynyt jonkin verran eurooppalaisia normeja. Vuosien 2008 ja 2009 keskipitkän aikavälin menokehityksen esittämistä on pidettävä askeleena kohti *kestävää budjettikehystä*. Kosovosta tuli kesäkuussa 2009 Kansainväliseen valuuttarahaston ja Maailmanpankin jäsen. Kehitystä ja yhdentymistä Eurooppaan koordinoivan viraston perustaminen vuonna 2008 on tärkeä askel. Sen avulla voidaan parantaa avunannon koordinoitua ja tehostaa Kosovon pyrkimyksiä lähentyä Eurooppaa. Kosovo on ollut mukana vakautussopimusta ja alueelliseen yhteistyöneuvostoon siirtymistä koskevassa työssä. Se osallistuu lukuisiin alueellisiin yhteistyöhankkeisiin⁹.

Lähentyessään EU:ta Kosovon on kuitenkin lakien säätämisen lisäksi varmistettava niiden täytäntöönpano. Kosovon taloudessa on laaja epävirallinen sektori, ja sen talouden hallintoon,

⁵ Neuvoston yhteinen toiminta 2008/123/YUTP, hyväksytty 4 päivänä helmikuuta 2008.

⁶ Neuvoston yhteinen toiminta 2008/124/YUTP, hyväksytty 4 päivänä helmikuuta 2008.

⁷ Neuvoston päätös 2008/213/EY.

⁸ Yhteisön jälleenrakennus-, kehitys- ja vakautusapu (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation).

⁹ Kosovo osallistuu energiayhteisösopimukseen, Euroopan yhteistä ilmailualueita koskevaan sopimukseen, Kaakkois-Euroopan liikenneobservatorioon, Keski-Euroopan vapaakauppasopimukseen (CEFTA) ja pienyrityksiä koskevaan eurooppalaiseen peruskirjaan. Kosovo on liittynyt Kaakkois-Euroopan laajakaistahankkeeseen (bSEE), Kaakkois-Euroopan tietoyhteiskuntahankkeeseen (eSEE), julkishallinnon alueelliseen kouluun (ReSPA), Kaakkois-Euroopan yhteistyöaloitteeseen (SECI), kahteen alueelliseen ympäristöhankkeeseen (RENA ja ECENA) sekä Investment Compact -ohjelmaan. Luettelo ei ole tyhjentyvä.

sääntelykehykseen ja liiketoimintaympäristöön liittyy edelleen ongelmia. Kosovon yrityksillä ei ole vientikapasiteettia. Kosovon on parannettava sosiaaliturvajärjestelmänsä kattavuutta ja tehokkuutta sekä omaksuttava työllisyyteen strategisempi lähestymistapa. Kosovon julkishallinto on yhä heikko. Kosovon osallistuminen alueellisiin foorumeihin on tullut yhä vaikeammaksi. Keski-Euroopan vapaakauppasopimuksella ei ole pystytty ratkaisemaan sitä, että Kosovon vienti Serbiaan ja kauttakulkukauppa Bosnia ja Hertsegovinaan on estynyt.

4. KOSOVIDEN EU-PERSPEKTIIVIN TOTEUTTAMINEN

EU on toistuvasti vahvistanut, että Kosovolla on Eurooppa-perspektiivi alueen muiden maiden tavoin. Joulukuussa 2007 Eurooppa-neuvosto vahvisti EU:n valmiuden tukea Kosovon poliittista ja taloudellista kehitystä selkeän Eurooppa-perspektiivin kautta alueen Eurooppa-perspektiivin mukaisesti. Helmikuussa 2008 neuvosto toisti olevansa sitoutunut tukemaan Länsi-Balkanin maiden Eurooppa-perspektiiviä varauksetta ja tehokkaasti ja pyysi komissiota käyttämään yhteisön välineitä talouden ja politiikan kehittämiseen sekä tekemään Länsi-Balkanille ja sitä ympäröivälle alueelle ehdotuksia siitä, miten asiassa edetään käytännön tasolla. Joulukuussa 2008 EU jälleen korosti valmiuttaan antaa apua Kosovon taloudellisessa ja poliittisessa kehittämisessä selkeän Eurooppa-perspektiivin kautta alueen Eurooppa-perspektiivin mukaisesti.

Alueen yhentyminen Eurooppaan on edistynyt huomattavasti. Kaikki maat ovat neuvotelleet EU:n kanssa vakautus- ja assosiaatiosopimuksen. Kroatia ja entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia ovat saaneet ehdokasmaan aseman. Komissio laatii neuvoston pyynnöstä lausuntoa Montenegron jäsenyyshakemuksesta. Albania on jättänyt neuvostolle jäsenyyshakemuksen. Kosovon on pysyttävä mukana kehityksessä, jotta alueen poliittinen vakaus säilyisi ja talous voisi kehittyä.

Maaliskuussa 2008 antamassaan tiedonannossa *Länsi-Balkan – lähemmäksi EU-jäsenyyttä*¹⁰ komissio määrittäi yhteisön välineet, joilla tuetaan demokraattisia uudistuksia, talouskehitystä ja hyviä naapuruussuhteita. Kosovolla on edessään monia merkittäviä haasteita, joihin se voi vastata yhteisön välineiden avulla. Missä määrin Kosovo voi hyödyntää näitä välineitä, riippuu siitä, miten se edistyy uudistuksissa. Kosovon on vahvistettava Eurooppa-agendaansa, varmistettava jatkuva sosioekonominen kehitys, vahvistettava alakohtaista lähentymistä ja osallistuttava rakentavasti alueelliseen yhteistyöhön. EU voi auttaa Kosovoa näissä pyrkimyksissä.

Vaikka EU:n jäsenvaltioiden kanta Kosovon asemaan ei ole yhtenäinen, komissio pitää myönteisenä sitä, että erimielisyys tunnustamiskysymyksessä ei ole estänyt yhtenäisyyttä EU:n sitoumuksissa, mikä luo edistymiselle rakentavan perustan. Neuvoston päätelmien mukaisesti EU voi sopia toimenpiteistä, joilla tuetaan Kosovon poliittista ja taloudellista kehitystä, siitä riippumatta, mikä on EU:n jäsenvaltioiden kanta Kosovon asemaan.

5. KOSOVIDEN EUROOPPA-AGENDAN VAHVISTAMINEN

Kosovo on toistuvasti vahvistanut pyrkivänsä määrätietoisesti toteuttamaan Eurooppa-agendaansa. Lähentyminen EU:n normeihin on edelleen Kosovon uudistusten käyttövoima.

¹⁰ Länsi-Balkan: lähemmäksi EU-jäsenyyttä, KOM(2008) 127, 5.3.2008.

Huhtikuussa 2008 Kosovo hyväksyi yhdentymissuunnitelmansa. Kosovo päivitti Eurooppakumppanuuden toimintasuunnitelmansa elokuussa 2009.

Vuoden 2009 määräaikaiskertomuksen päätelmissä vahvistetaan, että Kosovolla on edessään mittavia haasteita. Kosovon on edelleen edistytävä oikeusvaltioperiaatteen vakiinnuttamisessa ja parannettava oikeuslaitoksensa toimintaa ja riippumattomuutta. Sen on saavutettava konkreettisia tuloksia korruption, rahanpesun ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Kosovon on myös vahvistettava julkishallintonsa valmiuksia, riippumattomuutta ja ammattimaisuutta sekä parannettava liiketoimintaympäristöään, sääntely, valvonta ja omistajaohjaus mukaan lukien. Kosovon on varmistettava, että nimitykset korkeisiin virkoihin ovat läpinäkyviä ja että julkiset hankinnat toteutetaan riippumattomuuden, objektiivisuuden ja läpinäkyvyyden kriteerejä noudattaen. Kosovon on luotava kestävä makrotalous- ja finanssipolitiikka.

Kosovon on varmistettava, että marraskuusi 2009 suunnitellut paikallisvaalit järjestetään rehellisellä ja läpinäkyvällä tavalla. Vähemmistöyhteisöt on otettava täysimääräisesti mukaan hajauttamisprosessiin. Kosovon on parannettava serbivähemmistön ja muiden vähemmistöjen suojelua sekä edistettävä vuoropuhelua ja sovinnontekoa yhteisöjen välillä. Sosiaalista yhteenkuuluvuutta on vahvistettava. Kosovon on kehitettävä tehokas ja toimiva julkishallinto. Lainvalmistelussa Kosovon on hyödynnettävä käytössään olevaa kansainvälistä asiantuntemusta täysimääräisesti ja ajoissa. Annetun lainsäädännön asianmukaisen täytäntöönpanon, johon kuuluu asianmukaisten henkilöresurssien ja välineiden osoittaminen, on oltava ensisijainen tavoite. On tärkeää, että Kosovo omaksuu alueelliseen yhteistyöhön rakentavan ja käytännöllisen suhtautumistavan.

Komissio ehdottaa liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA) varojen kohdentamista oikeusvaltioperiaatteen tukemiseen, julkishallinnon uudistamiseen ja Kosovon liiketoimintaympäristön kohentamiseen, erityisesti kumppanuustoiminnan avulla. Myös infrastruktuurin tukemista harkitaan.

6. KOSOVIDEN KANSALAISTEN SAATTAMINEN LÄHEMMÄS EU:TA

Monet alueen maista ovat edistyneet huomattavasti vapaan liikkuvuuden osalta. Takaisinottosopimusten vastineena EU on tehnyt niiden kanssa viisumihelpotussopimuksia. Viisumivapauden toteuttamista koskevissa etenemissuunnitelmissa on annettu tärkeää opastusta esimerkiksi asiakirjaturvallisuutta, järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, muuttoliikettä ja rajaturvallisuutta koskevissa kysymyksissä. Edistymistä on seurattu ja arvioitu ylempien virkamiesten välisessä vuoropuhelussa. Mahdollisuus matkustamiseen ilman viisumia on ollut näille maille voimakas kannustin uudistusten toteuttamisessa. Komissio onkin ehdottanut asiaa koskevan neuvoston asetuksen¹¹ muuttamista niin, että entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Montenegron ja Serbian kansalaiset saisivat matkustaa EU:hun ilman viisumia tammikuusta 2010. Myös Albanian sekä Bosnia ja Hertsegovinan kansalaisille voitaisiin antaa viisumivapaus heti, kun maat täyttävät jäljellä olevat vaatimukset.

Kosovo alkoi myöntää omia passeja heinäkuussa 2008. Yksittäisiä Kosovon kansalaisia koskevaa viisuminhakumenettelyä on helpotettu. Useimmat EU:n jäsenvaltiot käyttävät

¹¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 539/2001.

hyväkseen EU:n lainsäädännön tarjoamaa joustavuutta ja ovat yksinkertaistaneet menettelyjä, joilla yksittäisille Kosovon asukkaille myönnetään lyhytaikaisia viisumeja.

EU:hun lähentymisen on tuotava Kosovon kansalaisille lisää hyötyä, muun muassa mahdollisuus matkustaa EU:ssa ilman viisumia. Tämä on mahdollista ainoastaan, jos Kosovo voi varmistaa, että tarvittavat uudistukset toteutetaan ja sääntöjä ja menettelyjä noudatetaan, jotta asiaan liittyvät EU:n jäsenvaltioita koskevat turvallisuusriskit jäävät mahdollisimman pieniksi. Näiden uudistusten lähtökohtana ovat asianmukaisesti toimivat takaisinottosopimukset. Kosovon on mukautettava lainsäädäntöään, vahvistettava hallinnollisia valmiuksiaan käsitellä takaisinottoopyynnöt, ja pantava toimiva uudelleenkotouttamisstrategia täytäntöön. Sen on myös lisättävä turvallisuutta rajoillaan ja varmistettava väestörekisterien ylläpito ja asiakirjojen myöntäminen.

Jotta Kosovon kansalaiset pääsisivät lähemmäs EU:ta, komissio ehdottaa etenemistä jäsennehtyn lähestymistavan avulla käymällä viisumivuoropuhelua, jossa tavoitteena on lopulta viisumivapaus, kun tarvittavat uudistukset on toteutettu. Komissio ehdottaa, että perusteellisen arvioinnin pohjalta laaditaan kattava strategia, jolla ohjataan Kosovon työtä viisumivapauteen liittyvien EU:n vaatimusten täyttämiseksi. Strategiassa asetetaan kriteerit, joilla Kosovon edistymistä viisumivuoropuhelussa mitataan, ja se annetaan neuvostolle tiedoksi.

Komissio arvioi säännöllisesti Kosovon edistymistä strategian toteuttamisessa, ja käyttää arvioinnissa hyväkseen jäsenvaltioiden ja komission asiantuntijoiden tekemiä arviointikäyntejä. Komissio tukee Kosovoa strategian toteuttamisessa teknisellä ja taloudellisella avulla. Lisäksi komissio tutkii oikeusvaltioperiaatteen puitteissa ja EULEXin toiminnan luonnollisena seurauksena mahdollisuutta ottaa Kosovo mukaan oikeudellista yhteistyötä koskeviin aloitteisiin alueellisella tasolla. Kosovon mahdollisuus yhteistyöhön Europolin, Eurojustin ja Frontexin kanssa ja sen liittyminen niihin edellyttää jatkoselvittelyä, johon myös EULEX mahdollisesti osallistuu¹².

7. KOSOVIDN SOSIOEKONOMISEN KEHITYKSEN YLLÄPITÄMINEN

Kosovon yhteiskunnallinen ja poliittinen vakaus riippuu talouskehityksen jatkumisesta ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistumisesta. Maailmanlaajuisen talouskriisin vaikutukset Kosovoon ovat olleet suhteellisen vähäisiä, koska Kosovon yhdentymisen maailmanmarkkinoihin on rajallista. Suorien ulkomaisten sijoitusten ja maasta muuttaneiden rahalähetysten odotetaan kuitenkin vähenevän. Julkisten investointien määrän odotetaan pienenevän rajusti, kun valtion tuloihin kohdistuu kasvavia paineita. Kosovon budjettialijäämän ennustetaan kasvavan 7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2009.

Kosovolla on edessään vakavia talouteen liittyviä haasteita. Kansainvälisen valuuttarahaston mukaan Kosovon BKT asukasta kohti on 1 726 euroa, mikä on 6,9 prosenttia 27 EU-maan keskiarvosta. Kosovon tavara- ja palvelukauppa on edelleen huomattavan alijäämäistä. Kosovon kauppavajeen arvioidaan olevan 43 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2009.

¹² Europol: Europolin yleissopimuksen 42 artikla ja neuvoston säädös, annettu 3 päivänä marraskuuta 1998; Eurojust: päätöksen 2002/187/EY 26 a artikla, sellaisena kuin se on muutettuna; Frontex: neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 14 artikla, sellaisena kuin se muutettuna neuvoston asetuksella (EY) N:o 863/2007.

Huomattava ulkoinen epätasapaino kertoo alikehittyneestä kotimaisesta tuotantokapasiteetista ja suuresta haavoittuvuudesta.

Kestävän makrotalouspolitiikan lisäksi Kosovon on puututtava tarjontapuolen ongelmiin, kuten heikkoon infrastruktuuriin, energiapulaan, korkeisiin pääomakustannuksiin ja alhaiseen osaamistasoon. Kosovon on erittäin tärkeää parantaa taloutensa kilpailukykyä, lisätä tuottavuutta ja vahvistaa vientisektoria.

7.1. Kauppa

Kaupankäynti ja kaupankäyntikapasiteetti ovat tärkeitä sijoitusten houkuttelemiseksi, kasvun vauhdittamiseksi ja sosioekonomisen kehityksen varmistamiseksi. EU on Kosovon tärkein kauppakumppani. EY on myöntänyt Kosovolle tullietuuksia EY:n yksipuolisten kaupan toimenpiteiden puitteissa¹³. Näiden etuuksien voimassaolo kuitenkin lakkaa vuoden 2010 lopussa. Kosovo ei tällä hetkellä hyödy vakautus- ja assosiaatiosopimuksesta (SAA) tai väliaikaisesta sopimuksesta (IA). Kun muiden Länsi-Balkanin maiden SAA- ja IA-sopimukset¹⁴ tulevat vähitellen voimaan ja nykyisen etuusjärjestelyn voimassaolo päättyy, Kosovon asema kaupankäynnissä heikkenee sekä absoluuttisesti että suhteellisesti. Kosovo ei voi myöskään hyödyntää diagonaalista alkuperäkumulaatiota EU:n ja useimpien vakautus- ja assosiaatioprosessiin kuuluvien maiden kanssa, mikä rajoittaa kaupan alueellista täydentävyyttä. Se myös vähentää Kosovon houkuttelevuutta ulkomaisten sijoittajien silmissä ja rajoittaa Kosovon tuottajien mahdollisuuksia viedä tuotteitaan EU:hun.

Jotta Kosovo voisi edelleen hyötyä nykyisestä etuuskohtelusta, sen voimassaoloa olisi jatkettava. Voimassaolon jatkaminen olisi kuitenkin vain väliaikaista. EU:n ja Kosovon kauppasuhteiden perustuminen pelkästään yksipuolisiin tullietuuksiin ei luo näköaloja Kosovon talouskehityksen pitkäaikaiselle kestävyydelle. Tällaisia näköaloja voi tarjota ainoastaan Euroopan yhteisön ja Kosovon välinen kauppasopimus.

Kauppasopimus tarjoaa merkittäviä etuja sekä Kosovolle että EU:lle. Sopimus antaa oikeudelliset puitteet ja tarjoaa sijoittajille vakautta ja ennustettavuutta. Sen soveltamisala on myös laajempi: se takaa sekä markkinoillepääsyn että edistymisen immateriaalioikeuksissa, kilpailu-asioissa, standardien noudattamisessa ja hallinnollisessa yhteistyössä. Sopimuksen mahdollisuus merkitsee Kosovolle merkittävää kannustinta viedä uudistuksiaan eteenpäin kaikilla sisämarkkinoihin vaikuttavilla aloilla, hallinnolliset valmiudet mukaan lukien. Samoin se edellyttää, että Kosovo harjoittaa tehokasta kauppapolitiikkaa ja valvoo rajojaan. Sopimus on myös ennakoedellytys sille, että Kosovo voisi hyödyntää diagonaalista alkuperäkumulaatiota EU:n ja vakautus- ja assosiaatioprosessiin kuuluvien maiden välillä.

Kosovo ei ole vielä valmis neuvottelemaan kauppasopimuksesta ja panemaan sellaisen täytäntöön. Esimerkiksi kilpailupolitiikan ja valtiontukien valvonnan tehokkaan täytäntöönpanon edellyttämiä hallintovalmiuksia on valmisteltava. Immateriaalioikeuksien osalta teollisoikeuksia koskevan lainsäädännön keskeiset elementit ovat olemassa, mutta Kosovon on vielä luotava hallinnolliset perusvalmiudet, jotta lainsäädännön noudattaminen voidaan varmistaa. Kosovon on myös edistyttävä huomattavasti tekijänoikeuslainsäädännön

¹³ Neuvoston asetus (EY) N:o 2007/2000, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 7 päivänä toukokuuta 2008 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 407/2008.

¹⁴ Entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia (SAA – huhtikuu 2004), Montenegro (IA – tammikuu 2008), Bosnia ja Hertsegovina (IA – heinäkuu 2008) ja Albania (SAA – huhtikuu 2009). Serbian kanssa allekirjoitettiin SAA-sopimus huhtikuussa 2008.

lähentämisessä ja sen täytäntöönpanossa. Sen on edistytävä merkittävästi myös tavarakauppaan vaikuttavien lainsäädännöllisten ja institutionaalisten rakenteiden suhteen, terveydensuojelu- ja kasvisuojeluasiat mukaan lukien. Asianmukaisen tuotehyväksynnän, sertifiointin, standardoinnin ja markkinavalvonnan varmistavaa institutionaalista kehystä on sovellettava tehokkaasti.

Komissio arvioi, miten Kosovo onnistuu parantamaan valmiuksiaan ja toteuttamaan uudistuksia kauppasopimuksen kannalta tärkeimmillä aloilla. Se määrittää toimenpiteet, jotka Kosovon on toteutettava. Kun Kosovo täyttää vaatimukset, komissio tekee ehdotuksen neuvotteluohjeiksi, joiden pohjalta yhteisö aloittaa aikanaan kauppasopimusneuvottelut. Komissio valmistele yksipuolisten kaupan toimenpiteiden voimassaolon jatkamista nykyisten kauppasuhteiden ylläpitämiseksi, kunnes edetään kauppasopimukseen. Koska Kosovo on mukana vakautus- ja assosiaatioprosessissa, Paneurooppa–Välimeri-alkuperäkumulaatiojärjestelmän ulottaminen Paneurooppa–Välimeri-alkuperäsääntöjä koskevan alueellisen yleissopimuksen kautta Länsi-Balkanin maihin koskee myös sitä.

7.2. Makrotalouden ja finanssipolitiikan kestävyys

Kestävät makrotalouden ja finanssipolitiikan puitteet ovat Kosovon kehityksen kannalta keskeiset. EU ja muut avunantajat ovat kannattaneet keskipitkän aikavälin menokehyksen luomista tämän tavoitteen tueksi. Menokehyksestä on tullut Kosovon budjettikierron keskeinen komponentti.

Vuonna 2008 Kosovo ja komissio käynnistivät IMF:n kanssa läheisessä yhteistyössä neuvoa-antavan julkisen talouden seurantamekanismin. Mekanismin avulla Kosovo voi valmistautua liittymään kitkatta EU:n talous- ja finanssipolitiikan seurantajärjestelmiin. Kosovon on kehitettävä valmiuksiaan toteuttaa johdonmukaista ja koordinoitua makrotalous- ja finanssipolitiikkaa. Jos Kosovo edistyy tässä, se kutsutaan osallistumaan Länsi-Balkanin maita varten perustettuun talous- ja finanssipolitiikkaa koskevan säännöllisen raportoinnin järjestelmään ja sitä pyydetään esittämään vuosittain keskipitkän aikavälin talous- ja finanssipoliittinen ohjelma. Komissio tukee edelleen Kosovon pyrkimyksiä edetä tähän suuntaan, ja se käy Kosovon kanssa säännöllistä vuoropuhelua talouden kehityksen seuraamiseksi.

7.3. Yksityisen sektorin kehitys

Pienten ja keskisuurten yritysten osuus Kosovon BKT:stä on arviolta noin 40 prosenttia, työllisyydestä 60 prosenttia ja yritysten kokonaismäärästä 99 prosenttia. Pk-yrityksillä on keskeinen asema tuottavuuden, innovoinnin ja työpaikkojen lisäämisessä. Alaa on tuettava paremmin, jotta yrittäjyyteen voidaan tarjota kannustimia ja muuttaa epävirallinen yritystoiminta virallisiksi yrityksiksi.

Ohjelmat, joilla pyritään lisäämään talouden kilpailukykyä keskittymällä uuden teknologian käyttöönottoon, tuottavuuden lisäämiseen, työvoimakustannusten vähentämiseen ja työpaikkojen luomiseen, voisivat hyödyttää Kosovoa. Tällaisten ohjelmien olisi lisättävä yritystoiminnan sääntelyn, kuten lisenssien, lupien ja sertifiointin sekä tehokkaan ja riippumattoman valvonnan, läpinäkyvyyttä, ja tuettava verkottumishankkeita.

Kosovon on edelleen jatkettava yksityistämistä. Kosovossa kannattaisi kehittää edelleen mikrorahoituslaitoksia, jotka tukevat pienyrityksiä aloilla, joilla on kasvupotentiaalia. Näitä aloja ovat maatalous, maaseutumatkailu, pienteollisuus ja kaupunkien infrastruktuuri.

Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin jäsenyys ja Euroopan investointipankin antolainauksen lisääntyminen voisivat hyödyttää Kosovoa. Lisääntynyt osallistuminen ja tiiviimpi liittyminen yrityksiä koskeviin EU:n aloitteisiin, eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevaan *Small Business Act* -aloitteeseen ja seitsemänten tutkimuksen puiteohjelmaan hyödyttäisi Kosovon liiketoimintaympäristöä ja etenkin sen pk-yrityksiä. Jos Kosovo täyttää sovellettavat ehdot, komissio ehdottaa, että se osallistuisi näiden puitteissa tapahtuvaan toimintaan, tarvittaessa taloudellisen ja teknisen avun tuella.

7.4. Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka

Erittäin korkea työttömyys (arviolta noin 40 prosenttia vuonna 2008) rasittaa Kosovon taloutta. Etenkin nuorisotyöttömyys on erityinen haaste: noin 75 prosenttia nuorista on työttömänä. Kosovon on tartuttava työttömyyteen strategisesti yhdistämällä huolellisesti koordinoituja toimenpiteitä. Työvoimatoimistojen valmiuksia olisi parannettava ja kehitettävä edelleen yhteyksiä yliopistoihin ja kouluihin, jotta koulutuksen ja työelämän välistä kuilua voidaan kuroa umpeen. Sosiaaliapua saaville työkykyisille suunnattujen työhönkannustusohjelmien käyttöönotto hyödyttäisi Kosovoa.

EU voi auttaa Kosovoa osallistumalla sen pyrkimyksiin edistää koko väestön työnsaantia, parantaa työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävää vuoropuhelua sekä kohdentaa työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaa paremmin. Komissio esittää tätä koskevan selvityksen ”Sosiaaliturva ja sosiaalinen osallisuus Kosovossa” auttaakseen Kosovoa parantamaan sosiaali- ja työllisyyspolitiikan yhteensovittamista. Komissio ehdottaa Kosovon liittymistä Länsi-Balkanin maille tarkoitettuun Progress-ohjelmaan¹⁵. Se tukee Kosovon osallistumista työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaa koskevaan alueelliseen yhteistyöhön Kaakkois-Euroopan työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaverkoston sekä Kaakkois-Euroopan terveysverkoston puitteissa. Komissio ehdottaa yhteistyön tekemistä romanien olojen parantamiseen tähtäävän teemavuosikymmenen (Roma Decade) ohjelmien sihteeristön kanssa, jotta Kosovon osallistumista voitaisiin kehittää ja avustaa pyrkimyksissä saattaa vähemmistöyhteisöt sosiaaliturvan ja osallistamistoimenpiteiden piiriin.

7.5. Koulutus ja tutkimus

Kosovon väestö on nuorta. Sen keski-ikä on 26 vuotta. Noin kolmannes väestöstä on alle 15-vuotiaita ja yli puolet alle 25-vuotiaita. Seuraavien viiden vuoden aikana 200 000 ihmistä saavuttaa työiän ja tulee työmarkkinoille. Koska nuorisotyöttömyys on erittäin korkea, koulutus on Kosovon ensisijainen tavoite.

Kosovon on nostettava koulutuksen tasoa, vähennettävä koulunkäynnin keskeyttämistä ja tehtävä koulutusjärjestelmästään osallistavampi. Erityisesti olisi painotettava opettajien taitojen parantamista, oppilaitosten nykyaikaistamista ja sen varmistamista, että oppilaitoksiin tulee opiskelijoita kaikista yhteisöistä. Rahoituksen lisääminen hyödyttäisi keskiasteen ammattikoulutusta, aikuisten ammattikoulutusta ja elinikäistä oppimista. Opetusohjelmissa olisi keskityttävä työllistettävyyteen.

Kosovon korkeakoulutuksen uudistamista tuetaan edelleen Tempus-ohjelmasta. Pristinan yliopiston ohella myös Mitrovican yliopisto on alkanut esittää hankkeita. Kosovon yliopistojen, opiskelijoiden, opettajien, nuorten ja nuorisojärjestöjen on hyödynnettävä kaikilta osin Erasmus Mundus- ja Youth in Action -ohjelmien tarjoamia mahdollisuuksia.

¹⁵ Työllisyyttä ja sosiaalista yhteisvastuuta koskeva yhteisön ohjelma.

Komissio ehdottaa, että IPA-rahoitusta Tempus-, Erasmus Mundus- ja Youth in Action -ohjelmille lisätään, määrärahoja korvamerkitään tarvittaessa ja lisätään kohderyhmien tietoisuutta ohjelmista.

Komissio tutkii Kosovon kanssa, voisivatko Kosovon oppilaitokset osallistua joihinkin elinikäisen oppimisen ohjelman toimintoihin ja millä tavoin osallistuminen voitaisiin järjestää. Lisäksi komissio selvittää Euroopan koulutussäätiön kanssa keinoja lisätä säätiön toimintaa Kosovossa ja lisätä tietoisuutta koulutukseen liittyvistä EU:n toimista. Komissio aloittaa laadunvarmistusmekanismien puitteissa vuoropuhelun Kosovon viranomaisten kanssa auttaakseen parantamaan kaikkien yhteisöjen opetussuunnitelmien laatua. Komissio selvittää keinoja tukea EU-opintojen laitoksen perustamista Pristinan yliopistoon.

Tutkimus on tärkeää Kosovon sosioekonomisen kehityksen kannalta, ja se tarjoaa mahdollisuuden alueellisen yhteistyön tehostamiseen. Länsi-Balkanin maat ovat mukana EU:n seitsemännessä tutkimuksen puiteohjelmassa. Kosovo voi osallistua siihen kansainvälisenä yhteistyökumppanina. Se on nimittänyt puiteohjelman yhteispisteen ja työstää kansallista toimintasuunnitelmaa tutkimusvalmiuksiensa vahvistamiseksi. Kosovon osallistumista EU:n tutkimustoimintaan on jatkettava ja lisättävä¹⁶.

7.6. Kulttuuri ja kansalaisten Eurooppa

Kulttuuriperinnön ja uskontojen kunnioittaminen on sovinnonteon, luottamuksen ja vakauden keskeinen tekijä. Se voi myös vaikuttaa merkittävästi Kosovon sosioekonomiseen kehitykseen. Kosovo on edistynyt kulttuuriperinnön ja uskonnollisen perinnön suojelussa ja jälleenrakennuksessa. Sen osallistuminen Ljubljanan prosessiin, jälleenrakennuksen täytäntöönpanokomiteaan (RIC) ja kulttuuriperinnön tekniseen foorumiin on ollut hyödyllistä ja sitä on jatkettava. Kosovon on jatkettava panostustaan näihin osana kokonaisvaltaista kehittämisstrategiaa. Kaikkien sidosryhmien on osallistuttava sekä strategian laatimiseen että sen toteuttamiseen. Siinä on kiinnitettävä erityistä huomiota sääntelemättömän toiminnan torjumiseen kulttuuriperintökohteissa tai niiden välittömässä läheisyydessä.

Useat Länsi-Balkanin maat osallistuvat kulttuuri- ja Kansalaisten Eurooppa -ohjelmiin. Osallistuminen perustuu puitesopimukseen yleisistä periaatteista kunkin maan osallistumiselle yhteisön ohjelmiin. Kosovolla ei ole tällaista sopimusta. Näihin ohjelmiin osallistuminen kuitenkin lähentäisi kosovolaisia Eurooppa-hankkeeseen. Niin kauan kuin puitesopimusta ei ole, toimia, joilla vahvistetaan kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, kuntien ja kulttuuritoimijoiden valmiuksia ja helpotetaan niiden verkostoitumista EU:n ja Länsi-Balkanin vastaavien tahojen kanssa, tuetaan IPA:n kautta. Komissio selvittää mahdollisuutta helpottaa kulttuuri- ja stipendivaihtoa laajentamalla tällä hetkellä oikeustieteeseen rajatun Young Cell -ohjelman soveltamisalaa niin, että se kattaisi myös kulttuurin.

¹⁶ Kosovo on seitsemän puiteohjelman työohjelmiin liitetystä kansainvälisen yhteistyön kumppanimaiden luettelossa.

8. ALAKOHTAINEN LÄHENTYMINEN ASKELEEN ETEENPÄIN

8.1. Energia

Sähkönjakelun keskeytykset ovat Kosovossa merkittävä este talouskasvulle ja suorien ulkomaisten sijoitusten lisääntymiselle. Ilman turvattua ja kestäväää energiansaantia Kosovon talouskehitys on rajallista.

Energiasektorin joidenkin osien yksityistäminen poistaa Kosovolta merkittävän budjettirasitteen ja mahdollistaa investoimisen muihin tärkeisiin asioihin. Se myös lisää energiahuollon tehokkuutta ja taloudellisuutta. Laskutusastetta on parannettava, jotta energiayhtiöt voivat varmistaa turvatumman ja luotettavamman energiantarjonnan. Yksityistäminen on kuitenkin vain osa ratkaisua. Kosovon on myös lisättävä osallistumistaan alueellisiin energiayhteistyön ja energiatuotannon järjestelyihin, toteutettava toimia energian kysynnän vähentämiseksi ja lisättävä uusiutuvien energianlähteiden käyttöä ja vaihtoehtoisia keinoja tuottaa energiaa.

Kosovon jatkuva osallistuminen energiayhteisösopimukseen on keskeistä. Kosovon on sekä syvennettävä että laajennettava osallistumistaan muun muassa siirtoverkonhaltijoiden väliseen korvausmekanismiin ja kapasiteetinjakomekanismeihin. Kaikkien alueen osapuolten on annettava Kosovon osallistua näihin mekanismeihin tasavertaisena osapuolena. Kosovon energiantoimittajien, sääntelyelinten ja muiden toimijoiden on hyödynnettävä alueellisia yhteistyöjärjestelyjä täysimääräisesti. Kosovon on voitava hyötyä energiatehokkuutta ja uusiutuvia energianlähteitä koskevista EU:n aloitteista. Tämä on myös koko alueen etujen mukaista.

8.2. Liikenne

Kosovon on nopeasti parannettava liikenneinfrastruktuuriaan. Kosovo on käynnistänyt mittavan teidenrakennusohjelman. Ohjelma merkitsee kuitenkin huomattavaa rasiitusta Kosovon budjetille. Vaihtoehtoisia rahoitusmuotoja on saatava käynnistettyä. Niiden olisi oltava osa tasapainoista lähestymistapaa, joka edistää myös rautatieinvestointeja ja mahdollistaa sekä teiden kunnossapidon että uusien teiden rakentamisen. Kosovon on jatkettava työtään Euroopan yhteistä ilmailualuetta koskevan sopimuksen ja ilmailualan EU-säännösten täytäntöönpanemiseksi.

Liikenneyhteisösopimuksella pyritään siihen, että allekirjoittajamaiden saatettua EU:n liikennesäännösten vähitellen osaksi kansallista lainsäädäntöään ne voivat asteittain yhdentyä Länsi-Balkanin alueen ja EU:n markkinoihin. Sopimuksella on Kosovolle keskeinen merkitys. Kaikkien sopimuspuolien on varmistettava Kosovon mukaanotto niin, että se voi osallistua täysimääräisesti sopimukseen liittyviin aloitteisiin. Kosovon on laadittava aikataulu, jonka mukaisesti se alkaa soveltaa maaliikennettä koskevaa EU:n säännöstöä, ja hyödynnettävä alueellisten markkinoiden yhdentymistä koskevia säännöksiä.

8.3. Ympäristö

Vuosien saastuttaminen ja välinpitämättömyys on vahingoittanut Kosovon ympäristön tilaa. Kosovon voimalaitosten arvioidaan tuottavan 25 tonnia tuhkaa ja pölyä tuntia kohti, mikä on 74 kertaa enemmän kuin EU:n normit sallivat. Myös vesi on ongelma. Vain 70 prosenttia väestöstä on juomavedenjakelun piirissä ja vain kolmannes viemärijärjestelmän piirissä. Kosovon ympäristön tilan parantaminen on kansalaisten terveyden parantamisen ehdoton edellytys. Kosovo edistyy edelleen hyvin EU:n normien saattamisessa osaksi lainsäädäntöään.

Sillä ei kuitenkaan ole valmiuksia ja resursseja varmistaa niiden asianmukaista täytäntöönpanoa. Kosovon budjetista alle 1 prosentti käytetään ympäristötoimien rahoittamiseen.

Kosovo hyöttyy EU:n alueellisista ympäristötoimista, kuten alueellisen ympäristökeskuksen avusta säädösten antamisessa ja täytäntöönpanossa. Kosovo osallistuu myös liittymistä valmistelevaan alueelliseen ympäristöverkostoon, jonka keinoina auttaa Kosovoa ovat parhaiden käytänteiden vaihto, hallinnollisten valmiuksien lisääminen ja koulutus. Komissio ehdottaa, että näitä toimia täydennetään, muun muassa infrastruktuurihankkeita koskevalla järjestelyllä, tukemalla sellaisten hankkeiden valmistelua, joita kansainvälinen rahoituslaitos IFI puolestaan auttaa toteuttamaan.

9. TEHOKAS JA OSALLISTAVA ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

Alueellinen yhteistyö on EU:n Kaakkois-Eurooppa-politiikan keskeinen osatekijä. Se on välttämätöntä Kosovon lähentymiselle EU:hun. Kosovon osallistumisella ja liittymisellä alueellisiin yhteistyöhankkeisiin on kaupallista, taloudellista ja poliittista merkitystä.

UNMIK on allekirjoittanut useita alueellista yhteistyötä koskevia järjestelyjä Kosovon puolesta. UNMIK:n muutettuun mandaattiin kuuluu ”Kosovon ulkoisen edustuksen helpottaminen”. UNMIK:n kapasiteetti on kuitenkin rajallinen. Rakentava ja pragmaattinen lähestymistapa hyödyttäisi Kosovoa, kun se pyrkii lisäämään yhteistyötä naapurimaidensa kanssa. Kosovon on hyödynnettävä käytössään olevia keinoja strategisesti. Kosovon hallituksen on annettava kaikille julkisille laitoksille selvät ja kattavat ohjeet, joita sovelletaan johdonmukaisesti kaikilla alueellisen yhteistyön tasoilla. Kosovon on osallistuttava täysimääräisesti vastaperustetun julkishallinnon alueellisen koulun toimintaan. Kaikkien sopimuspuolien on varmistettava Kosovon mukanaolo.

Komissio toistaa EU:n valtuuskunnan alueellisen yhteistyöneuvoston kokouksessa Chisinaussa kesäkuussa 2009 esittämän pyynnön, että kaikki osapuolet etsisivät rakentavasti käytännön keinoja Kaakkois-Euroopan alueellisen yhteistyön osallistavuuden varmistamiseksi. Komissio kannustaa voimakkaasti kaikkia osapuolia etsimään käytännöllisiä ja pragmaattisia ratkaisuja, ja se on valmis helpottamaan kaikkia tähän tähtäviä pyrkimyksiä.

10. EU:N JA KOSOVON VÄLINEN VUOROPUHELU UUTEEN VAIHEESEEN

Kosovo on mukana vakautus- ja assosiaatioprosessissa. Ensimmäiset kokoukset pidettiin vuonna 2003. Vakautus- ja assosiaatioprosessin tehostettu seurantamekanismi perustettiin vuonna 2007. Jotta EU:n ja Kosovon välisissä suhteissa voitaisiin siirtyä uuteen vaiheeseen, seurantamekanismi olisi kehitettävä tehostetuksi poliittiseksi vuoropuheluksi, jossa keskitytään uudistusten ja yhteistyön edistämiseen.

Täysistunnon olisi oltava se foorumi, jossa keskustellaan Kosovon Eurooppa-agendan painopisteistä. Alakohtaisia kokouksia järjestetään pitäen esikuvana ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokasmaiden kanssa käytävää poliittista vuoropuhelua. Niissä keskitytään Kosovon Eurooppa-agendaan, instituutioiden kehittämiseen ja eurooppalaisten normien hyväksymiseen ja täytäntöönpanoon. Monialaisista kysymyksistä, kuten julkishallinnon uudistamisesta ja oikeuslaitoksesta on keskusteltava perusteellisesti.

Kokouksilla on säännöllinen aikataulu, mikä mahdollistaa tehokkaan valmistelun ja koordinoinnin ja sen seurannan, miten Kosovo onnistuu täyttämään sitoumuksensa. Se on tärkeää, jotta apu voidaan kohdentaa oikein ja jotta vertaisarviointien tulokset voidaan ottaa huomioon. Alakohtaisia kokouksia pidetään sekä Pristinassa että Brysselissä, jolloin komission yksiköiden osallistumista voidaan lisätä. Jotta kansalaisyhteiskunnan osallistumista lähentymisprosessiin voitaisiin lisätä, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa pidetään vuosittain kokous.

Komissio ehdottaa, että prosessi nimetään uudelleen 'vakautus- ja assosiaatioprosessia koskevaksi vuoropuheluksi'.

11. EY:N TALOUDELLISEN AVUN PAREMPI HYÖDYNTÄMINEN

Kosovo on saanut huomattavasti EY:n rahoitusapua. Kosovon avunantajien kokouksessa vuonna 2008 komissio teki yli 500 miljoonan euron rahoitussitoumukset. Kosovolle myönnettiin liittymistä valmistelevalle rahoitusvälineen (IPA-ohjelma) puitteissa 359 miljoonaa euroa vuosina 2007–2009. Nykyisessä monivuotisessa ohjeellisessa rahoituskehyksessä vuosiksi 2010–2012 Kosovolle osoitetaan toiset 206 miljoonaa euroa. Kosovo on edistynyt IPA-ohjelman toteutuksessa hyvin komission Pristinän-yhteystoimiston johdolla. Tältä pohjalta on jatkettava.

IPA-apu on kohdennettava pieneen määrään keskeisiä prioriteettejä, joiden on noudatettava tarkasti Kosovon EU-uudistusagendaa ja budjetoituja alakohtaisia strategioita. Hankkeiden valinnassa pitäisi näkyä suunnittelun, priorisoinnin ja aikataulutuksen parantuminen sekä parempi koordinointi muiden avunantajien kanssa. Mahdollisuutta ottaa muita avunantajia mukaan IPA:n hallinnointiin aloilla, joilla näillä on suhteellista etua, selvitetään. Kosovon omavastuullisuutta IPA-hankkeista olisi avunantajien konferenssin jälkeen vahvistettava.

IPA-ohjelman komponenttiin II kuuluva valtioiden rajat ylittävä yhteistyö voi olla arvokas lisä sovinnontekoon ja hyviin naapuruussuhteisiin. Lisäksi tällaisen yhteistyön ”tekemällä oppii” -lähtökohta lisäisi paikallisia valmiuksia. Komissio pitää IPA:n komponentin II vähittäistä käyttöönottoa Kosovon osalta sekä oikea-aikaisena että asianmukaisena.

12. PÄÄTELMÄT JA SUOSITUKSET

Eurooppa-neuvosto on toistuvasti vahvistanut, että Kosovolla on muiden Länsi-Balkanin maiden kanssa yhteinen Eurooppa-perspektiivi. Tässä tiedonannossa määritetään ne yhteisön välineet, joita EU voi käyttää Kosovon poliittisen ja sosioekonomisen kehityksen edistämiseen. Kosovo on saavuttanut jonkinasteisen poliittisen vakauden, mutta turvallisuustilanne on edelleen herkkä. Kosovo ei saa jäädä jälkeen, kun Länsi-Balkanin alue etenee kohti EU:ta.

EU:n jäsenvaltioilla on erilaisia näkemyksiä Kosovon asemasta. Tämän ei kuitenkaan pitäisi estää merkittävää etenemistä EU:n ja Kosovon välisissä suhteissa. Vaikka tunnustamiskysymyksessä on erimielisyyttä, sitoumuksissa ollaan yhtenäisiä. Tämä lähtökohta toimii ja sitä olisi vahvistettava. Kosovon asemasta riippumatta komissio ehdottaa, että EU toteuttaa useita käytännön toimia, joilla varmistetaan Kosovon jatkuva eteneminen kohti Eurooppaa. Sitä mukaa kun Kosovo edistyy Eurooppa-agendansa täytäntöönpanossa, komissio ehdottaa, että

- saatetaan Kosovon kansalaiset lähemmäs EU:ta viemällä eteenpäin jäsennettyä lähestymistapaa käymällä viisumivuoropuhelua, jossa tavoitteena on lopulta viisumivapaus, kun tarvittavat uudistukset on toteutettu ja ehdot täytetty;
- jatketaan yksipuolisten kaupan toimenpiteiden voimassaoloa, ja kun Kosovo täyttää vaatimukset, komissio ehdottaa aikanaan kauppasopimusta koskevia neuvotteluohjeita;
- helpotetaan Kosovon osallistumista Paneurooppa–Välimeri-alkuperäkumulaatiojärjestelmään, kun kauppasopimus on tehty;
- otetaan Kosovo vähitellen mukaan Länsi-Balkanin aluetta varten luotuun talous- ja finanssipolitiikan seurantajärjestelmään;
- selvitetään mahdollisuutta tehdä Kosovon kanssa puitesopimus yleisistä periaatteista, jotka koskevat sen osallistumista yhteisön ohjelmiin, ja laaditaan tältä pohjalta neuvotteluohjeet;
- vahvistetaan ja syvennetään Kosovon osallistumista vakautus- ja assosiaatioprosessiin luomalla säännöllinen 'vakautus- ja assosiaatioprosessia koskeva vuoropuhelu';
- otetaan Kosovon osalta vähitellen käyttöön valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä koskeva IPA:n komponentti (komponentti II).

Komissio tukee edellä mainittuja aloitteita taloudellisella ja teknisellä avulla.